

ÖNDER VE KOMUTAN ATATÜRK

Yard.Doç.Dr. Necati Ulunay UCUZSATAR*

Önder, statığı dinamik yapan adamdır. Bunu kimi Stalin gibi, kimi Hitler gibi, kimi Mussolini gibi, kimi de Mustafa Kemal gibi yapar. Atatürk, adı geçen bu isimlerle çağdaştı. **Mussolini**, kendi ulusu olan İtalyanlar tarafından *bir sokak fenerine başasağı asılarak öldürüldü.* Alman ulusu, bir sığınakta intihar eden ve cesedini yakınlarına yaktıran **Hitler**'den *duydukları utanç ve öfkeyi O'nu lanetleyen anıtlarla ölümsüzleştirdi.* Sağlığında putlaştırılan **Stalin**'in, on milyona yakın masum insanın kanına girdiği ülkesinin yöneticilerince açıklandı ve *Rus halkı heykellerini meydanlardan, adını sokaklardan sildi.*

Mustafa Kemal'in kişilik özelliklerini inceleyen **Harvard Üniversitesi'nin Amerikalı Bilim Adamı, Richard D. Robinson** O'nun askeri dehasını şu değerlendirmesiyle özetler:

"... Kemal'in yaşamının ilk döneminde askerlik hakimdi. Hiç kuşkusuz kendisi askeri deha sahibiydi. Amirleri tarafından sevilmemesine rağmen hızla yükseldi. Askeri dehası en iyi olarak şu beş nitelikte tanımlanabilir: 1. Kişisel cesaret, 2. Başkalarının hareketlerini önceden sezebilme yeteneği, 3. Sabır, 4. Kendi

* İstanbul Kültür Üniversitesi Öğretim Üyesi.

hareketlerinin en etkili olabileceği zamanı kavrayarak seçebilme (zamanlama), 5. Hasım kuvvetlerin nisbi gücünü objektif bir görüşle ve doğru olarak değerlendirme yeteneği (gerçekçilik). Kemal, kuvvetli inançlı, kesin kararlı ve kararsızlığa tahammülsüz bir adamdı.” (1)

Amerikalı Profesör Dankwart A. Rustow da, M. Kemal'i: *“Karizmatik lider, diğer bir deyişle, Tanrı vergisi nitelikleri olan bir önder.” (2)* olarak tanımlar.

Atatürk'ün 1881 yılında başlayıp 1938 yılında noktalanın 57 yıllık ömrünün ortalama 38 yılının, çökmekte olan en son Türk İmparatorluğu'nun sıkıntıları ve bunalımları içinde geçtiği, Derne'de, Tobruk'ta, Balkan Harbi'nde, Çanakkale'de ve Arap çöllerinde ateş çemberinde, kan ve barut kokusu içinde yaşadığı, bu arada ulusunun karşı karşıya bırakıldığı tehlike ve haksızlıkları kalbinin derinliklerinde ve vicdanında duyduğuna dikkat edilirse; O'nun askeri bir deha olarak sahneye çıkışında Alman Max Weber'in şu görüşü haklılık kazanır: *“Her türlü kanuni otorite, değişik ölçülerde olmak üzere, Geleneksel, Mantıklı, Meşru ve Karizmatik bir nitelik taşır. İnsanlar, bir şahsa, ya alışkanlık, ya menfaat, ya da bağlılık nedeniyle itaat ederler... Bir karizmatik lider, toplumun gözünde, olağanüstü nitelikler taşıyan ve toplumun çıkarları bakımından mucizeler yaratma gücünde olan kişidir... Karizmatik liderlik, bir bunalım liderliği türüdür...” (3)*

Büyük Atatürk'ün değeri, yalnızca halkın mistik inanışlarına göre “olağanüstü” veya “insan üstü “ olarak benimsenmesinden değil, kişiliğini gerçeklerle yoğurarak geliştirmesi sonucu; büyük bir stratej, üstün bir taktikçi, insan gücü ve lojistik alanlardaki örgütlenme yeteneğinden kaynaklanır. Bu yönüyle Atatürk'ün önderliği Mareşal Montgomery'nin: *“Önderlik; erkek ve kadın herkesi ortak bir amaç etrafında toplamak kabiliyet ve iradesi ve inanç ilham etmek karakteridir. Sadece yetenek sahibi olmak yeterli değildir. Lider, bu yeteneği kullanmaya istekli de olmalıdır. O takdirde, liderin önderliği gerçeğe ve karaktere dayanır. Amaçta gerçek ve karakterde irade gücü bulunmalıdır.” (4)* tanımlamasına daha çok uygundur.

5. Garp (Batı) Cephesi Kurmay Başkanı (Orgenal) **Asım Gündüz** de, anılarını dile getirdiği kitabında Mustafa Kemal'in bu yönüne şöyle ışık tutar:

Atatürk'ün deyişiyle Sakarya "**Melhame-i Kübrası**" nda, Yunanlılar cephenin en kritik yeri olan Mangal Dağı'nı düşürür. Geride askerlerin tutunabileceği mevzii yoktur. Yunan kuvvetleri Haymana Ovası'na el atacak, hızla Polatlı'ya ulaşacak ve başkent Ankara'nın yolunu açacaktır. Böyle bir zamanda, General Asım Gündüz, İsmet Paşa ve Fevzi Çakmak Paşa bir çadırda büyük bir üzüntü, acı ve umutsuzluk içinde aralarında şu mealde konuşurlar: "Eldeki son Türk yurdu da düşmanlarımızın eline geçti. Desenize biz de Asya'da olduğu gibi esir Türkler'den olacağız. Acaba Kızılırmak doğusuna çekilemez miyiz?" Tam bu esnada, dışarıda bir at kişnemesi duyarlar. Az sonra çadırın tentesi kalkar ve Mustafa Kemal içeriye girer. Bakar ki Paşaların halinde bir gariplik var, hepsi üzgün ve suskun. "Hayrola Paşalar nedir bu haliniz?" diye sorar. Asım Gündüz Paşa içinden: "Herhalde Mangal Dağı'nın düştüğünü duymamış..." der. Hiçbiri bu acı haberi söylemeye ve konuşmaya cesaret edemezler. M. Kemal ısrarla sorunca, hep birlikte ve çekinerek: "Paşa hazretleri duymadınız mı? Mangal Dağı düşmüş!..." diye yanıtlarlar. Mustafa Kemal tekrar sorar: "Ne zaman aldınız bu haberi?" "Bir-bir buçuk saat kadar önce..." cevabını alır. O: "Paşalar, haklısınız. Ben o zamanda oradaydım. Mangal Dağı Yunanlılar'ın eline geçti. Ancak o civardan asker toparladım. Karşı saldırı yaptırdım. Şimdi Mangal dağı bizim elimizde. Düşman tarafeynine döküldü. Arkasına bakmadan amansızca kaçıyor. Haydi artık kalkın!... Askerlerinizi heyecana getirin! Zafer bizimdir!" der (5).

Burada, Napolyon'un: "*Komutanı aslan olan ceylanlar ordusu, komutanı ceylan olan aslanlar ordusunu her zaman yener*" özümlemesini anımsayalım.

Winston Churchill, Atatürk için: "*Birinci Dünya Savaşı ve sonrasında en büyük dört-beş simasından biri, savaşçı prens...*" (6) demişti.

Ömrünü savaş içinde yoğuran Atatürk'ün girdiği muharebelerin tümünde bir yanda hakkı ve hukuku çiğnenen mazlumlara diğer yanda hakkı, hukuku, şerefi, haysiyeti ve istiklâl ve hürriyeti ayaklar altına almak isteyen zalim emperyalistler vardı. O halde

O'nun savaşçı prensliği: "öldüreceğiz" diyenlere karşı "ölmeyeceğiz" diye ayağa kalkarak namusun, ve onurun savunmasını canını hiçe sayan şerefli bir kahramanlık ve şövenizmle yapmayı öngörüyordu.

Atatürk'ü: "*mukadderat adamı*" olarak nitelendiren İngiliz General Aspinal Oglander, bunu: "... Gazi Mustafa Kemal'in Çanakkale'deki büyük başarılarını gereğince övmeye ve takdire olanak yoktur. Bu konuda ne söylene azdır. Gazi, Çanakkale muharebelerinin sonucunu tayin etmiştir. Bir Tümen komutanının üç ayrı yerde kendi inisiyatifiyle giriştiği hareketlerle bir savaşın, hatta bir ulusun kaderini değiştirecek yücelikte bir zafer kazandığı tarihte pek az görülür..." (7) sözleriyle vurgular.

İngiltere'nin Ankara Büyükelçisi Sir George Clark; Oglander'in eserini Atatürk'e şu sunuş yazısıyla takdim etmiştir: "*Büyük bir komutan, asil bir düşman ve Alicenap bir dost şerefine, Türkiye Cumhuriyeti Gazi Mustafa Kemal Hazretleri'ne, Haşmetli İngiltere Kralı'nın hükümeti tarafından takdim kılınmıştır.*" (8)

Avustralyalı tarihçi Alan Moorehead'e göre: "...deha sahibi genç bir komutanın varlığı itilâf devletleri açısından çok acı sonuçlara yol açmıştır. Bu komutan, içgüdüsel bir sezis içerisinde ya burada ölecek, ya da en sonunda kahramanlığını duyuracaktır. Devamlı şekilde en tehlikeli yerlerdedir. Topların mevziye sokulmasına yardım etmektedir. Vızıldayan mermiler arasında, en yüksek noktalarda askerleri arasında gezinmektedir." (9)

Arnold J. Toynbee'ye göre ise, M. Kemal: "*Parlak bir asker, atak ve başına buyruk bir adam*"dır (10).

Lord Kinross'a göre de: "*Sakin, ne istediğini bilen, çalışkan, zeki, kendi başına karar veren, içine kapanık, ince ve çevik, inatçı enerjisi sayesinde hem emrindekilere ve hem de kendi kendine hakim olan bir asker*" dir (11).

Mustafa Kemal'in önder kişiliğini araştıran bilim adamları arasında Profesör Geoffrey Lewis de vardır. Lewis'e göre: *"ulusal örgütlemenin seyrek saflarını kurtuluş savaşımızda kopmaktan koruyan ve onları parça parça yenilgiden kurtaran Atatürk'tür. Mustafa Kemal'in iradesi ve bitip tükenmek bilmeyen enerjisi O'nu, Batı dünyasında, haklı olarak bir aksiyon adamı, cüretli ve parlak bir askeri lider olarak tanıtır. Çünkü, Türk Kurtuluş Savaşında sayı ve silahça üstün yabancı istilâ kuvvetlerini ülkeden kovan muvazzaf ve gerilla kuvvetlerini başarıyla örgütlemiş ve yönetmiştir."* (12)

Price Clair'in: *"Sakarya kıyılarındaki Türk zaferi, Yakın ve Ortadoğu'nun siyasal yüzünü kökünden değiştirdi. Batı iki yüzyıldan beri yaşlı Osmanlı İmparatorluğu'nu hırpalıyordu, fakat Sakarya'da Türk'ün kendisi ile karşılaşmış ve ona çarpınca tarihin akışı değişmiştir. Tarih, bir gün Sakarya boyundaki bu pek bilinmeyen mücadeleyi çağımızın kesin sonuçlu bir muharebesi olarak değerlendirecektir."* Söylemini, bir Yunanlı yazarın "Yeni onbinlerin dönüşü" adlı eserinde: *"Sanki bir adam millete büyük zaferin mukadder olduğunu aşlamıştır..."* söylemi takip etmiştir (13).

Atatürk'ün çarpıcı önder kişiliği sadece bilim adamları ve tarihçilerin eserlerinde yer almaz. O'nu, Ann Bridge: *"The Dark Moment-1952"*, Ray Brock: *"The Ghost On Horseback, The Incredible Atatürk"*, Catherine Gavine. *"The House of War"* ve Denis Wheatley: *"The Eunuch Of Stanboul"* adlı romanlarında efsanevi bir kahraman halinde yazarlar.

Atatürk'ün liderliğine düşmanları da hayranlık duyar. Kazım Orbay Üçüncü Kafkas Tümen Komutanı olarak katıldığı Büyük Taarruzda, esir aldığı iki Yunanlı Tümen Komutanını M. Kemal'in huzuruna götürdüğünde, Yunanlı askerlerin O'nun M. Kemal olduğunu duyar duymaz elektriklenmiş gibi ayağa kalkarak en itinalı ve en saygılı hazır ol durumları ve tavırlarıyla Atatürk'ü selamladıklarını yazar ve bu anısının unutulmazlığını: *"Bu anda, Gazi'nin yönetimi altında çarpışarak kesin zafere ulaşan Türk Ordusunun bir Tümen Komutanı olarak benliğimi saran gurur ve mutluluk*

içinde duyduğum heyecanı aradan hemen 40 yıl geçmişken içimde o günkü gibi duyarım.” sözleriyle vurgular (14).

Atatürk'ün önder karakteri içinde, Malazgirt'lerin, Mohaçlar'ın, Plevne'lerin, zafer sadaları; Ulubatlı Hasanlar'ın, Nene Hatunlar'ın kahramanlıkları, cepheye kağnılarla mermi taşıyan anaların faziletleri saklıdır. O'nun benliğinde; Orhun kitabeleri, Farabi, İbn-i Sina, Kaşgarlı Mahmut, Mevlana, Hacı Bektaş-ı Veli, Yunus Emre, Aşık Paşa, Hacı Bayram-ı Veli, Ali Şir Nevai, Karacaoğlu, Köroğlu, Dadaloğlu, Aşık Veysel, Namık Kemal, Yahya Kemal vardır. O liderliğini Dede Korkut destanlarıyla pekiştirmiş; Aras'tan Meriç'e, Dicle'den Sakarya'ya, Zap'tan Gediz'e, Ağrı'dan Erciyes'e, Süphan'dan Uludağ'a, Toroslar'dan İstıracalar'a kadar ruhundaki vatanseverlik ateşini seri bir orman yangını gibi yaymıştır. Gerektiğinde barışçı bir savaşçıdır. Gerektiğinde karanlıkların ışığıdır. Attila'nın askerliğini Asya ortalarından Paris kapılarına at koştururken bir gün Batının karşılık olarak girişeceği karşı saldırıları düşünmemekle, Napolyon'u şan ve şöhret peşinde koşup cinayet işlemekle suçlar.

Birleşmiş Milletler eski Genel Sekreteri **Dr. Kurt Waldheim** O'nu: *“Milli Kurtuluş Kahramanı ve Barış Mimarı”* olarak niteler. *“Ya İstiklâl Ya Ölüm”* diyen de, *“Yurtta Sulh, Dünyada Sulh”* diyen de O büyük askerdir.

Bilindiği gibi, tarih, komutanlıkta ve devlet yönetiminde parlayıp sönen yıldızlar kaydetti. Annibal, Sezar, Attila, Cengiz Han, Timur, Napolyon, Mussolini, Hitler ve Lenin bu sınıfın örnekleridir. Ancak Atatürk, bulutsuz gökte hiç sönmeyen bir yıldız gibi kaldı. Bugün, gerek Avrupa'da ve gerekse Türkiye'de Mustafa Kemal'in askeri dehasını, küçük bir coğrafyada yapılmış küçük çaplı muharebelerle sınırlı bir ulusal mücadele olarak küçümseyen Atatürk düşmanları ve densizler vardır. Bilinmelidir ki; askeri alandaki zaferlerin kıymet ölçüsü onun dünya çapındaki siyasal sonuçlarıdır. İskender'in, Sezar'ın, Attila'nın, Cengiz'in, Napolyon ve Hitler'in görkemli seferlerinden ve meydan muharebelerinden geriye kalan sadece boş yere insan kanı dökülen dehşet ve vahşetlerdir. Amerikalı yazar **Webster**, O'na: *“Tanınmış*

çağdaşlarından bazıları ne kadar korku ve nefret uyandırmışlarsa, O da o kadar saygı uyandırdı...” diye seslenmektedir.

Tarih akışının ve insanlık kaderinin dönüm noktaları olan 1071 Malazgirt Meydan Muharebesi ve 1453 İstanbul’un Fethi’nin görkemli sonuçlarının sonsuzluğa dek yaşamasını sağlayan adam da, Mustafa Kemal’dir. O ikisi 1915’de Çanakkale’de ve birisi de 1922’de Dumlupınar’da olmak üzere Fatih’in fethettiği İstanbul’u üç kez kurtardı ve Başkomutanlık Meydan Muharebesi’nin emperyalistlere diz çöktürdüğü 24 Temmuz 1923 Lozan Andlaşması’yla da dünyanın jeopolitik hedefi olan Avrasya’nın kalpgahına yani Anadolu’ya sonsuza değin Türklerin egemen olacağını onaylattı.

O, Mareşal Moltke gibi hiçbir birliğe komuta etmeden ve General Enver gibi bir kuşun yükselme hızıyla Başkomutan olmadı. O, en yüksek komutanlığa bütün askerlik kademelerinden geçerek çoğu savaşlarda kitaları başında çarpışarak vardı.

O zor işlere koşulmadan rastlama ve fırsatlarla parıldayanlardan değil, kan ve alinteriyle savaş meydanlarının bağrından yükselen adamdı.

Türkiye’de Türk Milletini ve Ordusunu incelemiş olan **Moltke** Türk Milleti için: *“Silahlı ulusların en canlı örneği Türklerdir. Bir diyarın köylüsünün orak, katibin kalem ve hatta kadınlarının etek tutuşunda bile silaha sarılmış bir pençe kıvraklığı vardır. Türk ata biner gibi dik oturur. Silahın ruha verdiği güveni herbir Türk’ün bakışlarında görmek mümkündür.”* demektedir.

Atatürk tarihte büyük olduğunu kanıtlamış, büyük zaferler yaratmış bu büyük Türk ulusunun bağrından doğmuştur. Ve her zaman bunu öğünç ve gururla belirtir.

O, Osmanlı hanedanından doğan bir şehzade değildi. İskender, Sezar, Annibal, Napolyon, Alparslan, Timur, Fatih, Kanuni Sultan Süleyman ve Hitler’in sahip bulunduğu gibi hazır, silahlı ve donatımlı orduları da yoktu. O;

1. Yıllar sürmüş harpler ve ağır şartlı bir mütarekenin muhatabı yorgun ve fakir düşmüş bir ulus,
2. Elinden silah ve cephanesi alınarak dağıtılmış, ezilmiş ve utancından halkının yüzüne bakamayan bir ordu,
3. Aciz ve kararsız bir yönetimin pençesinde inim inim inleyen bir avuç yurt parçası teslim aldı.

ve zulmet ve müphemiyet içindeki bir milletin bünyesindeki potansiyel değerlerini ve içsel güç ve azmini ortaya çıkarıp “Milli Mücadele”yi bununla yaptı. Bunun için o eşsiz bir komutandır. Ve bunun için hiçbir komutanla kıyaslanamaz.

Fransız Mareşali Foş, Yunan Başbakanı Venizelos’a Atatürk’ten şöyle bahseder: “Bana 600 bin kişilik ordu verseler, Mustafa Kemal’in 50 bin askerinin üzerine gitmeye tereddüt ederim.”

Müsamahasız bir disiplin kurucu ve otoriter bir komutandır. Ancak, otoritesi cebir ve şiddete değil, bilgisine, sağlam karakterine ve ruhları fetheden saygı dolu bir sevgi yaratmasına dayanır. Emrindeki tüm bireyler O’nun için canını seve seve vermeye hazırdır. Bu sarsılmaz iradesiyle, tarihte kendisinde askerlerine **doğrudan ölüm emri verme gücü** gören ve veren tek komutandır (15).

“Tarihte bütün bir vatani, çok üstün düşman kuvvetleri karşısında, son toprak parçasına kadar karış karış kahramanca ve namusuyla savunmuş ve yine varlığını koruyabilmiş ordular görülmüştür. Türk ordusu, o cevherde bir ordudur. Yeter ki ona komuta edenler, komuta edebilmek niteliklerine sahip bulunsun! ...Komutanların emirlerine verilen millet evladını, ülke kaynaklarını, düşmana, ölüme yöneltirken, tek düşüneceği nokta, milletin kendisinden beklediği yurtsal görevi ateşle, süngü ile ve ölümlle yapmak ve sonuçlandırmaktır... Askeri görev, ancak bu anlayış ve görüşle yapılabilir. Lafla, politika ile, düşmanın aldatıcı

vaadlerine kulak vermekle, askerlik görevi yapılamaz. Komutanlık görev ve sorumluluklarını yüklenecek kadar omuzlarında ve özellikle zihinlerinde kuvvet bulamayanların feci sonuçlarla karşılaşması kaçınılmazdır... Tüm ordusu, üstün düşman karşısında yenik düşmüş ve kendiliğinden geri çekilirken, kılıcını çekip tek başına atıyla, düşman başkomutanının çadırına saldırarak ölüm arayan Türk komutanları görülmüştür... Bir Türk komutanının ordusunu kullanmaksızın, herhangi bir kötü rastlantı ve kötü talih sonucu bile olsa, düşmana esir düşmesini biz hoş görsek de, tarih bunu asla affetmez ve affetmemelidir. Türk inkılâp tarihinin gelecek nesillere sözleri ve uyarısı işte budur..." (16) diyen de O'dur.

İstiklâl Harbi'nin yurt derinliklerinde yıpratma doktrini ile yönetimi, Sakarya savaşından sonra ordularını bir yıl dinlendirip noksanlıklarını tamamlaması ve Başkomutanlık Meydan Muharebesi'nde kesin sonuçlu bir imha muharebesine karar vermesi O'nun stratejem olarak büyüklüğünü kanıtlar.

Verdiği emirler uzak görüşlü ve zaferi perçinleyen emirlerdir. "**Ordular ilk hedefiniz Akdeniz'dir, ileri!**" emri bir savaş hedefinden çok uzak uygarlıkları ve yapılacak devrimleri de işaret eder.

İleri görüşlü ve tehlikeyi önceden gören bir askerdir. Ordunun Sakarya nehri doğusuna çekilmesini göze aldıktan sonra daha da doğuya çekilmesinin ortaya çıkaracağı tehlikeleri görerek: "*Hattı müdafaa yoktur, sathı müdafaa vardır. O satıh bütün vatandır. Vatanın her karış toprağı vatandaşın kanıyla sulanmadıkça terk olunamaz*" emrini verdiğinde, I. Dünya Savaşı'nın "**hat savunması**" stratejisini yıkan ve günümüzün "**alan savunması**" stratejisini uygulayan önderdir.

26 Ağustos 1922'de başlattığı "Büyük Taarruz" ile II. Dünya Savaşı "**yıldırım harbi**" doktrinin ilk yaratıcısı olan ve Hitler'e ışık tutan asker de Mustafa Kemal'dir.

"*Harp ve muharebenin yalnız iki ordunun değil, iki milletin bütün varlıklarıyla çarpışması*" olduğunu söyleyerek; Türk'ün ulusal savaşını kayık-kağrı mucizesine

dayandıran ve yüksek stratejide “topyekun savaş” doktrininin doğmasına yol açan da O’dur (17).

Atatürk’ün dehası, tarih bilgisinden kaynaklanır. O, Türk subayları ile büyük komutanlarının, şeref ve ananelerinin köklerinin; Türk ulusunun savaş tarihine dayandığını ve Türk savaş tarihinin ise; imanın, idealin, şanın, şerefin ve zaferlerin kaynağı olduğunu çok iyi bilir.

Birinci İnönü Zaferi’nde İsmet İnönü’ye: “*Siz orada yalnız düşmanı değil, Millet’in makûs talihini de yendiniz*” deyişinde olduğu gibi, başarı gösterenleri en üstün bir şekilde takdir eder ve bunu en güzel ve veciz sözleriyle ifade eder.

Tüm mücadelesinde güvendiği tek şey, bağrından çıktığı Türk Ulusu ve onun ruhu olan Türk ordusudur. Bu inancını ve güvenini: “*Bütün milletleri tanıdım. Onları savaş meydanlarında, ateş altında bir milletin ruhunun çıplak ve açık olarak ortaya çıktığı ölüm karşısında gördüm. Yemin ederim, senin kuvvetin, imanın bütün dünya milletlerinin ordularını aşmıştır.*” söylemiyle ortaya koyar.

İnsancıl, insan ülkülü ve barışçıl bir savaşçıdır. “*Savaş zorunlu ve yaşamsal olmalıdır. Ulusumu savaşa götürünce, vicdanımda azap duymamalıyım, öldüreceğiz diyenlere ölmeyeceğiz diye savaşa girebiliriz. Fakat ulusun yaşamı tehlikeye girmedikçe savaş bir cinayettir.*” söylemi, O’nun bu yönünü vurgulayan kendi sözleridir (18).

1935 yılında, tarihin tüm sürecini gördüğü gibi bu günleri de görür ve sürekli bir barışın koşullarını; “*Kitlelerin durumlarını iyileştirecek milletlerarası önlemler alınmasında*”, “*Bütün insanlık refahının açlık ve baskının yerine geçmesinde*” ve “*Bütün dünya yuttaşlarının kıskançlık, aç gözlülük ve kinden uzaklaşacak şekilde eğitilmesinde*” bulduğunu açıklar.

Dünya, O’ndan sonra II. Dünya Savaşı gibi bir felaketi yaşamasına rağmen, hâlâ bu büyük ufka kavuşamadı.

Birlik, dirlik, düşüncede ve amaçta beraberlik, yurttta ve ulusta bütünlük ve bölünmezlik isteyen ve bundan yoksunluğun her türlü melanete, yenilgiye, zayıflığa, yok oluşa sürüklenmeye, ahlâksızlığa, soysuzluğa ve bireysel çıkarların öne çıkması gibi hastalıklara neden olacağına inanan bir askerdir. Böyle tehlikeli bir gidişin doğuracağı sonuçları: *“Asıl olan iç cephe dir. Bu cephe tüm ülkenin, tüm ulusun oluşturduğu cephe dir. Zahiri cephe ise, doğrudan doğruya ordunun düşman karşısındaki cephesidir. Bu cephe sarsılabilir, değişebilir, yenilebilir, fakat bu hiçbir zaman bir ülkeyi yıkamaz. Önemli olan, ülkeyi temelden yıkan, ulusu esir ettiren iç cephenin düşmesidir. Bu gerçeği iyi bilen düşmanlar bu cephemizi yıkmak için yüzyıllarca çalışmışlar ve çalışmaktadırlar.”* sözleriyle işaret etmektedir (19).

İleri görüşlü olan büyük önderimizin söylediği “iç cephe” gerçeğini, günümüze kadar ulaşan durumda yaşamaktayız. Refah ve huzuru Türkiye Cumhuriyeti’nin, Türk Bayrağı’nın ve Ata’nın kurduğu laik ve hür demokratik düzenin koruyuculuğunda aramayan ve bilinçsiz, yarı bilinçli veya bir hain olarak tarihsel düşmanlarımızla işbirliği içinde iç cephemizi yıkmak için çalışmalar yapan onbinlerce şehidimizin kanının dökülmesine neden olan “Truva Atı”nı bağrımızdan söküp atamadık.

Atatürk, ulusumuzun ve devletimizin bekası için ordu bünyesine sızmaya çalışan aşırı sağ ve aşırı sol fikir cereyanlarını tehlikeli ve zararlı bulurdu. O’nun bu hassasiyetini vurgulayan bir anı şöyledir:

Devrimlerin yerleşmeye yüz tuttuğu günlerde, Atatürk’ün kurdurduğu “Serbest Cumhuriyet Fırkası” istenilen sonucu vermez, 1929 dünya ekonomik krizinin kötü etkileri Türkiye’yi de sarar ve bir yanda komünizm cereyanları, diğer yanda irtica hortlamaya yüz tutar. Dar ve sabit gelirli memurlarla subaylar geçim sıkıntısı çekerler.

Böyle bir zamanda, 1 Temmuz 1930’da, Atatürk Dolmabahçe Sarayı’ndayken, maaş alan bir kısım Muhafız Alayı subayları, öğle tatilinde istirahat salonunda çay, kahve içip aralarında sohbet etmektedirler. Yaradılışından nüktedan bir subay olan Üsteğmen

Selâhattin aldığı maaşının paralarını soktuğu yan cebinin tarafına eğilmiş, batmak üzere olan yandan çarklı bir vapuru taklit ederek salona girer. Onu gören tüm subaylar kahkahalarla bu durumuna gülerler. Tesadüfen oradan geçen Atatürk, bu gürültüleri duyunca salonun kapısında belirir. Ses kesilir. Çıt yoktur. Ancak kapıya arkası dönük Ütgm. Selâhattin gelenin kim olduğunu bilmediğinden hâlâ yan yatmış vaziyette durmaktadır. Atatürk Üsteğmeni omuzundan tutar ve kendisine çevirir. “Ne oluyor?” diye sorar. Üsteğmen: “Komutanım maaşımı aldım. Katip, bir 50’lik verdi. Sol cebime koydum. Çok ağır geldi. Bir türlü düzeleminyorum.” yanıtını verir. Atatürk: “Ver bakayım maaşını” der. Üsteğmenden 50’liği alır, cüzdanına koyar. Kaşlarını çatarak, iki adet 25’lik çıkararak Üsteğmene uzatır. “Şimdi bunun birisini sağ cebine diğerini sol cebine koy ve dengeni bul!” emrini verdikten sonra kızgın bakışlarıyla bir müddet gözlerinin içine bakar ve oradan ayrılır.

O zamanki sosyal ve ekonomik koşullar içinde Üsteğmen Selâhattin’in bu davranışının komünizme dönük bir sol gösteri mi, yoksa içtenlikle yapılan bir taklit mi olduğu ve başına gelecekler subaylar arasında konuşulurken salona Atatürk’ün emir subayı **Yarbay Resuhi** girer. Salonun ortasına doğru yürür ve aynı zamanda gözleriyle Üsteğmeni arar. Arandığını anlayan Üsteğmen Selâhattin yanına koşar ve “Emredin Yarbayım!” diye bağırır. Yarbay Resuhi:

“Atatürk, senin 50 liranı geri veriyor. Bunu sağ cebine koysun, ötekileri de sol cebine toplasın ve dengesini bozmasın” dedi. Sonra salondaki subaylara döner:

“Sizlere de emri var. *Türk subayı her türlü koşullar altında dengesini sağlayabilmeli, sağa sola meyletmeden, dimdik ve dosdoğru beni takip etmelidir!*”

Ve canı kadar sevdiği ordusunu ölümünden 12 gün önce 29 Ekim 1938’de, şu sonsuzluğa uzanacak görevi yapmayı sürdürmesini emreder:

“*Zaferleri ve geçmişi insanlık tarihi ile başlayan, her zaman zaferle beraber uygarlık aydınlığı taşıyan Türk Ordusu;*

Ülkeni en bunalımlı ve çetin anlarda zulümden, felâketten ve uğursuzluklardan, ve düşman istilâlarından nasıl korumuş ve kurtarmış isen, Cumhuriyetin bugünkü feyizli devrinde de askerlik tekniğinin bütün modern silah ve araçları ile donatılmış olduğun halde vazifeni aynı bağlılıkla yapacağına hiç kuşku yoktur.”

Yazımı 1919 yılında henüz Hindistan Müslümanlarının bağımsızlıklarını kazanmadıkları günlerde İngiliz ordusunda Yüzbaşılığa kadar yükselen ve sonra Bengal’in ünlü bir şairi olan Nazrul İslam’ın büyük önder Atatürk için yazdığı ve Çanakkale’de onu gezdirdikten sonra merhum Pakistan Devlet Başkanı Ziya Ül Hak’tan aldığım **“KEMÂL PAŞA”** adlı uzun şiirinin son bendiyle bitiriyorum.

**“BİZLERE BAYRAM BUGÜN, EVLER SÜSLENSİN
EVİN EN GÜZEL SÜSÜ KEMAL’İM SENSİN
HARİKALAR YARATTIN MUCİZENE EŞ
MUCİZELER YARATTIN SEN KEMAL KARDEŞ !”**

Vatan “büyük şeyleri büyük milletler yapar” diyen Aziz Atatürk’e dün minnettardı, bugün minnettardır, yarın minnettar olacaktır.

DİPNOTLAR

- (1) Robinson Richard D., The First Turkish Republic, The United States of America, Massachussetes, 1963, s. 29.
- (2) Rustow Dankwart A., Atatürk As Founder of State, s. 209.
- (3) Rustow Dankwart A., A.g.e., s. 209.
- (4) The Memories of Marshall The Viscount of Montgomery of Alamein, The United States of America, New York, 1958, s. 74.
- (5) Ucuzsatar Necati Ulunay, Atatürk'ün Kişiliğinin Evrensel Ölçüleri, TÖRE, Türkçe Düşünenlerin Dergisi, Sayı:2, İstanbul, 2001, s. 75.
- (6) Ucuzsatar Necati Ulunay, Milli Kurtuluş Kahramanı ve Barış Mimarı Atatürk'ün Kişiliğinin Evrensel Ölçüleri, Atatürk Müzesi Salonu, Anma Töreni Konferansı, Malatya, 10 Kasım 1994, s. 3.
- (7) Oglander Aspinali, History of The Great War - Military Operations: Gallipoli, Vol. II., London, 1932, s. 485-486.
- (8) Ucuzsatar Necati Ulunay, Milli Kurtuluş Kahramanı ve Barış Mimarı Atatürk'ün Kişiliğinin Evrensel Ölçüleri, A.g.e., s. 4.
- (9) Moorhead Alan, Gallipoli, Hong Kong, 1975, s.97.
- (10) Toynbee Arnold J., Turkey, New York, 1972, s.78.
- (11) Kinross Lord, Atatürk, Bir Milletten Yeniden Doğuşu (Çeviri), İstanbul, 1967, s. 34.
- (12) Ucuzsatar Necati Ulunay, A.g.e, s.5.
- (13) Ucuzsatar, A.g. e., s.5.
- (14) Ucuzsatar, A.g. e., s.5.
- (15) İğdemir Uluğ, Anafartalar Muharebatına Ait Tarihçe, M. K. Atatürk, Türk Tarih Kurumu Yayını, 1962, s.17.
- (16) Atatürk Kemal, Nutuk, Cilt: II, 1920-1927, Türk Devrim Tarihi Enstitüsü, İstanbul, 1952., s. 492-493.
- (17) Atatürk Kemal ,Nutuk,A.g.e., s.619.
- (18) Atatürk'ün Söylev Ve Demeçleri, Cilt:II, Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü Yayını, 1952, s. 124.
- (19) Atatürk Kemal, Nutuk, Cilt:II, A.g.e., s. 638-639.